

Cải tiến chương trình đào tạo du lịch trước thách thức tự do luân chuyển lao động trong khối ASEAN

- Võ Sáng Xuân Lan
- Đoàn Thị Mỹ Hạnh

Trường Đại học Hoa Sen

TÓM TẮT:

Theo định hướng phát triển Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) thành một khối hợp tác về các mặt, ngày 09/08/2016 Thỏa thuận công nhận lẫn nhau về chuẩn nghề Du lịch (MRA-TP) đã được ASEAN công bố chính thức. Như vậy từ thời điểm này lực lượng lao động ngành du lịch các quốc gia thành viên sẽ có nhiều cơ hội việc làm hơn, nhưng đồng thời sẽ chịu nhiều áp lực hơn trong bối cảnh cạnh tranh khu vực.

Trong điều kiện mới này, việc đào tạo nguồn nhân lực du lịch trở thành một thách thức và đòi hỏi cần được cải tiến thật sự để đáp ứng sự thay đổi quan trọng trên thị trường lao động. Nội dung bài viết tập trung vào việc phân tích một số chương trình đào tạo về du lịch ở bậc đại học của Singapore, Malaysia, Thái Lan... làm cơ sở cho những đề xuất cải tiến chương trình đào tạo du lịch của Việt Nam nói chung, nhằm tạo điều kiện cho lao động Việt Nam hội nhập khu vực.

Từ khóa: ASEAN, chương trình đào tạo, du lịch, luân chuyển lao động, lữ hành

Giới thiệu

Nhân dịp kỷ niệm 49 năm thành lập ASEAN, Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) đã chính thức công bố Thỏa thuận công nhận lẫn nhau về chuẩn nghề du lịch (MRA-TP¹) tại Jakarta, Indonesia vào ngày 9/8/2016. Với thỏa thuận này lao động trong ngành du lịch gồm 32 chức danh nghề du lịch khách sạn có cơ hội được làm việc ở bất kỳ quốc gia nào trong khối nếu đạt chuẩn nghề. Điều này mở ra cơ hội cho lao động Việt Nam có thể dễ dàng ra nước ngoài làm việc nhưng cũng là thách thức lớn với họ vì phải cạnh tranh với lao động các nước khác trên thị trường lao động ngành du lịch ở trong và ngoài nước.

Trước những thay đổi quan trọng của thị trường lao động du lịch như vậy, đòi hỏi hoạt động đào tạo lao động cho ngành du lịch phải có những giải pháp tăng năng lực cạnh tranh cho lao động Việt Nam trong đó cải tiến chương trình đào tạo là việc rất cần thiết. Trong thực tế mỗi chương trình có mục tiêu riêng, đối tượng đào tạo riêng, đáp ứng phần thị trường riêng. Do vậy trong phạm vi bài viết này chỉ so sánh chương trình đào tạo bậc đại học ngành Quản trị dịch vụ Du lịch và Lữ hành (QTDVDL&LH) bằng phương pháp so sánh đối chiếu. Việc so sánh các chương trình cùng ngành cùng bậc của một số trường ở TP. Hồ Chí Minh và một số quốc gia trong khối ASEAN nhằm tìm ra những điểm khác biệt về kiến thức và kỹ năng. Từ đó gợi ý những hướng cải tiến chương trình đào tạo

¹ Mutual Recognition Arrangement for Tourism Professionals

ngành QTDVDL&LH nhằm tăng năng lực cạnh tranh của sinh viên tốt nghiệp trong điều kiện tự do luân chuyển lao động trong khối ASEAN. Những kết quả so sánh đạt được không chỉ cung cấp thông tin cho các trường tham khảo để cải tiến chương trình mà còn cung cấp thông tin cho người học lựa chọn chương trình phù hợp với mục tiêu và khả năng học tập của họ.

1. So sánh chương trình đào tạo ngành du lịch của một số trường ở thành phố Hồ Chí Minh

Chương trình đào tạo ngành QTDVDL&LH của các trường Đại học Việt Nam không có sự khác biệt lớn vì theo Thông tư 07/2015/TT-BGDĐT thì tổng thời lượng cho chương trình 4 năm tối thiểu là 120

tín chỉ. Tùy theo mục tiêu mà mỗi chương trình nhằm đến, số tín chỉ nằm trong khoảng từ 125-145 tín chỉ.

Bảng 1 trình bày những thông tin về cấu trúc chương trình tham khảo từ chương trình của ba trường đại học ở TP. Hồ Chí Minh là Kinh tế, Văn Lang và Hoa Sen. Trường Đại học Kinh tế là trường công lập có quá trình phát triển lâu dài, trường Đại học Văn Lang là trường có đông người theo học với số lượng tuyển sinh hằng năm đạt trên 200 sinh viên, chương trình của trường Đại học Hoa Sen có các môn chuyên ngành được giảng dạy hoàn toàn bằng tiếng Anh được coi là chương trình quốc tế vì có sinh viên nước ngoài đăng ký học.

Bảng 1. Cấu trúc chương trình Cử nhân QTDVDL&LH của ba trường Đại học ở TP. Hồ Chí Minh

Đơn vị tính: tín chỉ

Trường đại học	Kinh tế	Văn Lang	Hoa Sen
Cấu trúc chương trình			
Tổng thời lượng	120	126	146
Giáo dục đại cương	42	58	76
Trong đó:			
Ngoại ngữ thứ nhất	12	23	20
Ngoại ngữ thứ hai	0	9	16
Giáo dục chuyên nghiệp	78	68	70
Trong đó:			
Ngoại ngữ chuyên ngành	0	9	0
Thực tập tốt nghiệp/ khóa luận	10	10	9
Thực tập khác	0	9	3

Nguồn: Chương trình Cử nhân Quản trị Dịch vụ Du lịch và lữ hành của trường Đại học Hoa Sen khóa 2015-2019, Đại học Kinh Tế năm 2015, Đại học Văn Lang năm 2016.

1.1. Thời lượng Ngoại ngữ và thực tập trong chương trình

Chương trình của trường Đại học Kinh Tế có tổng thời lượng vừa đúng mức quy định tối thiểu là 120 tín chỉ. Trong chương trình không có ngoại ngữ thứ hai, thời lượng môn ngoại ngữ cũng khá ít chỉ có 12 tín chỉ. Trong khi đó hai trường Văn Lang và Hoa Sen có giảng dạy ngoại ngữ thứ hai với thời lượng lần lượt là 9 và 16 tín chỉ. Ngoại ngữ thứ hai ở Hoa Sen bắt buộc là tiếng Pháp trong khi ở Văn Lang sinh viên có thể chọn 1 trong 4 thứ tiếng Anh,

Pháp, Hoa, Nhật (có những sinh viên học ngoại ngữ thứ nhất là tiếng Pháp). Ngoài ra trường Văn Lang còn có 9 tín chỉ ngoại ngữ chuyên ngành (Anh/Pháp), còn Hoa Sen thì giảng dạy các môn chuyên ngành bằng tiếng Anh. Như vậy có thể nói chương trình của hai trường tư thục này chú trọng tăng cường kỹ năng sử dụng ngoại ngữ không chỉ tiếng Anh mà còn các ngoại ngữ khác. Kỹ năng này giúp cho sinh viên tốt nghiệp ngành QTDVDL&LH có lợi thế cạnh tranh trên thị trường lao động trong điều kiện tự do luân chuyển trong khối ASEAN.

Việc đào tạo kỹ năng nghề nghiệp được thể hiện qua thời lượng thực tập trong chương trình. Trường Đại học Kinh Tế có thời lượng thực tập thấp nhất trong ba trường (10 tín chỉ), trong khi ở trường Đại học Hoa Sen có 2 kỳ thực tập với tổng thời lượng là 12 tín chỉ và ở trường Đại học Văn Lang có 4 kỳ thực tập với tổng thời lượng là 19 tín chỉ. Như vậy qua so sánh về thời lượng các môn ngoại ngữ và thực tập cho thấy chương trình của trường Văn Lang và Hoa Sen chú trọng về ngoại ngữ và thực

hành nghề nghiệp giúp sinh viên có được lợi thế cạnh tranh trên thị trường lao động.

1.2. So sánh các môn ngành và chuyên ngành

Các môn ngành và chuyên ngành trong chương trình của ba trường không có khác biệt lớn về thời lượng (xem bảng 2) nhưng có sự khác biệt tên một số môn chuyên ngành. Chương trình của trường Kinh Tế có một số môn mới như Quản trị hiệu quả, Du lịch hoang dã, Quản trị đám đông, Du lịch thể thao và giải trí.

Bảng 2. Thời lượng các môn ngành và chuyên ngành

Đơn vị tính: tín chỉ

STT	Trường	Môn ngành	Môn chuyên ngành	Tổng
1	Kinh Tế	47	21	68
2	Văn Lang	35	26	61
3	Hoa Sen	30	33	63

Nguồn: Chương trình Cử nhân Quản trị Dịch vụ Du lịch và lữ hành của trường Đại học Hoa Sen khóa 2015 – 2019, Đại học Kinh Tế năm 2015, Đại học Văn Lang năm 2016.

Các môn chuyên ngành trong chương trình của trường Hoa Sen được giảng dạy bằng tiếng Anh nên sinh viên có cơ hội sử dụng tiếng Anh thường xuyên hơn. Tuy nhiên điều này có tính hai mặt: được thực hành tiếng Anh ngay trong các môn học chuyên ngành là điều rất tốt cho các sinh viên có trình độ tiếng Anh cao (ít nhất đạt IELTS 5.5) nhưng với những sinh viên chưa đạt đến mức tối thiểu này khi bắt đầu học các môn chuyên ngành bằng tiếng Anh sẽ rất khó tiếp nhận được những kiến thức chuyên ngành. Đây chính là một thách thức trong việc cải tiến chương trình QTDVDL&LH của các trường.

2. So sánh chương trình quản trị du lịch của một số trường đại học trong khối ASEAN

Tham khảo chương trình của các nước trong khối ASEAN như Thái Lan, Malaysia, Philippines, Singapore cho thấy tên chương trình tương tự với chương trình ngành QTDVDL&LH có tên là Quản trị Du lịch (Tourism Management). Chương trình của các trường cùng quốc gia có nhiều điểm tương đồng với nhau, chẳng hạn như chương trình của

trường Đại học Mara và Limkokwing của Malaysia có một số môn học liên quan đến quản trị khách sạn, và các môn chuyên ngành cho thấy chương trình thiên về Marketing du lịch.

Trong chương trình của trường SIAM và Prince of Songkla của Thái Lan cũng tương tự nhau, có thể thấy xu hướng chung thiên về Quản trị kinh doanh du lịch (thể hiện qua tên hầu hết các môn ngành đều có từ quản trị - Management). Đồng thời, chương trình của hai trường này cũng có nhiều môn học về kinh doanh các sản phẩm du lịch. Một trong những khác biệt là ngoài một số môn như trong chương trình của Việt Nam (Du lịch sinh thái, Du lịch văn hóa) có đến 9 môn mới chưa được đưa vào trong chương trình tại Việt Nam (xem bảng 3). Các môn học này sẽ giúp sinh viên tốt nghiệp có lợi thế ở những doanh nghiệp chuyên phát triển những thị trường sản phẩm du lịch mới. Có thể đây là một trong những lý do để chương trình của trường SIAM và Prince of Songkla được trang bachelorstudies.com đưa vào danh sách 35 chương trình tốt nhất thế giới.

Bảng 3. Các môn học chuyên ngành mới trong chương trình của trường SIAM và Prince of Songkla

STT	Tên môn học	SIAM	Prince of Songkla
1	Gastronomic (Food) Tourism Management	×	×
2	Museum Tourism Management		×
3	Marine Tourism Business Management	×	×
4	Nature and Wildlife Tourism Business Management		×
5	Film Tourism	×	
6	Food Tourism	×	
7	Medical Tourism	×	
8	Shopping Tourism	×	
9	Sport and Adventure Tourism Management	×	

Nguồn: *International Program in Hotel & Tourism Management, Siam University và Bachelor Degree Programme, Tourism Management, Prince of Songkla at Phuket*

3. So sánh chương trình của Trường đại học Hoa Sen với chương trình của Trường đại học SIAM

Phần này trình bày kết quả so sánh chương trình của trường Đại học Hoa Sen với chương trình quốc tế của trường Đại học SIAM, Thái Lan. Hai chương trình này có điểm tương đồng là các môn chuyên ngành được giảng dạy bằng tiếng Anh. Ở trường SIAM còn có chương trình được giảng dạy bằng tiếng Thái. Đại học Siam là một trong số mười trường được Bộ Giáo dục Thái Lan công nhận là đại học hàng đầu của Thái Lan với chương trình Quản trị Du lịch và Khách sạn được đánh giá là tốt nhất. Chương trình này bắt đầu chiêu sinh vào năm 1995, đến nay có hơn 400 sinh viên với ít nhất mười hai quốc tịch theo học. Với tên chương trình là Quản trị Du lịch và Khách sạn, chương trình được rẽ nhánh thành hai chuyên ngành là Du lịch và Khách sạn. Việc so sánh chỉ được tiến hành với chuyên ngành Du lịch. Thời lượng của chương trình là 132 tín chỉ trong đó phần giáo dục đại cương là 30 tín chỉ, còn lại là giáo dục chuyên nghiệp. Thời lượng dành cho đào tạo Ngoại ngữ trong chương trình là 27 tín chỉ

gồm 12 tín chỉ trong phần giáo dục đại cương và 15 tín chỉ trong phần giáo dục chuyên nghiệp. Với ngoại ngữ trong phần đại cương sinh viên được chọn một trong các ngoại ngữ Anh, Thái, Hoa, Nhật, Pháp, Hàn, Nga, Tây Ban Nha, Bồ Đào Nha và 15 tín chỉ trong phần giáo dục chuyên nghiệp, sinh viên được chọn một trong bốn ngoại ngữ Anh, Pháp, Hoa, Nhật. Thực tập nghề nghiệp cuối khóa là 6 tín chỉ. Trong khi chương trình của Hoa Sen ngoại ngữ thứ nhất là tiếng Anh và ngoại ngữ thứ hai là tiếng Pháp thì ở trường SIAM với ngoại ngữ thứ nhất sinh viên có 9 lựa chọn và với ngoại ngữ thứ hai có 4 lựa chọn. Việc đa dạng các Ngoại ngữ giúp giảm áp lực cạnh tranh và đáp ứng cho nhu cầu đa dạng của thị trường du lịch.

Những số liệu trong bảng 4 cho thấy tổng thời lượng của Hoa Sen nhiều hơn Siam 14 tín chỉ với phần giáo dục đại cương nhiều hơn 46 tín chỉ và phần giáo dục chuyên nghiệp ít hơn 32 tín chỉ. Thời lượng các học phần Ngoại ngữ trong toàn chương trình của Hoa Sen nhiều hơn Siam 9 tín chỉ và thực tập của Hoa Sen gấp đôi Siam. Như vậy có thể nói cả hai chương trình có điểm tương đồng là đều

hướng tới việc tăng cường khả năng sử dụng tiếng Anh như là ngôn ngữ thứ hai và sử dụng được một ngoại ngữ khác tương đối phổ biến trong khu vực là

tiếng Hoa, Pháp và Nhật. Đây cũng là những thị trường khách chiếm phần lớn trong số khách đến khu vực Đông Dương.

Bảng 4. Thời lượng của chương trình đào tạo trường Hoa Sen và trường SIAM

Cấu trúc chương trình	Trường Đại học Hoa Sen (Việt Nam)	SIAM (Thái Lan)
Tổng thời lượng	146	132
Giáo dục đại cương	76	30
Trong đó:		
Ngoại ngữ thứ nhất	20	12
Ngoại ngữ thứ hai	16	0
Giáo dục chuyên nghiệp	70	102
Trong đó:		
Ngoại ngữ chuyên ngành	0	15
Thực tập cuối khóa	9	6
Thực tập khác	3	0

Nguồn: Chương trình Cử nhân Quản trị Dịch vụ Du lịch và lễ hành - trường Đại học Hoa Sen khóa 2015-2019 và chương trình Cử nhân Quản trị Du lịch - trường Đại học Siam, Thái Lan khóa 2016-2020.

Tổng thời lượng giáo dục đại cương trong chương trình của trường Đại học Hoa Sen nhiều hơn của Đại học Siam đến 46 tín chỉ. Khi so sánh sự khác biệt giữa hai chương trình thông qua tên gọi của các học phần trong phần Giáo dục đại cương, có thể hiểu được định hướng đào tạo và thị trường mục tiêu của mỗi trường. Trong phần đại cương, sinh viên của Đại học Siam có nhiều lựa chọn hơn sinh viên của trường Đại học Hoa Sen. Từ danh mục tên

môn học cho thấy sinh viên có thể chọn hướng về kỹ thuật - công nghệ (Basic Mathematical Principles, Information Technology, Computer for Studies and Works, Principles of Statistics) hoặc thiên về văn hóa - xã hội (Life and Environment, Food Safety and Nutrition for Good Health) trong khi các môn Toán, Xác suất thống kê trong chương trình của Hoa Sen là bắt buộc (xem bảng 3).

Bảng 5. Thống kê các học phần giáo dục đại cương trong chương trình của Hoa Sen và SIAM

STT	HOA SEN		SIAM	
	Tên môn học	Số TC	Tên môn học	Số TC
1	Tiếng Anh	20	Language	12
2	Tiếng Pháp	16		
3	Kinh tế vi mô	3	Principles of Economics and Philosophy of Sufficiency Economy	3
4	Kinh tế vĩ mô	3		
5	Dẫn nhập PPNCCKH	3	Introduction of Sociologie	3
6	Xác suất thống kê	3		
7	Toán cao cấp	3		
8	Giao tiếp liên văn hóa	3		

9	Tư tưởng Hồ Chí Minh	2		
10	Đường lối CM của Đảng CSVN	3		
11	Nguyên lý cơ bản của CN Mác Lênin	5		
12	Chọn 1 trong 2: Giới và phát triển Con người và môi trường	3	Chọn 1 trong 2 Physical Education and Recreation Art and Music Appreciation	3
13	Chọn 1 trong 4: Ứng dụng MS-Project trong quản lý Bảng tính Quản lý cơ sở dữ liệu Thiết kế Web và đồ họa	3	Chọn 2 trong 6: Basic Mathematical Principles Information Technology Computer for Studies and Works Principles of Statistics Life and Environment Food Safety and Nutrition for Good Health	6
14	Hai môn chọn tự do ngoài chương trình	6	Chọn 3 trong 10: Society and the Law Society and Government Human Relations and Personality Development Preparation for the World of Work ASEAN in the Modern World Thai Civilization Fundamental of Philosophy and Religion Psychology in Daily Life Western Civilization Western Literature	9

Nguồn: Chương trình Cử nhân Quản trị Dịch vụ Du lịch và lễ hành - trường Đại học Hoa Sen khóa 2015-2019 và chương trình Cử nhân Quản trị Du lịch - trường Đại học Siam, Thái Lan khóa 2016-2020.

Việc cung cấp nhiều lựa chọn cũng là cách tốt khi thiết kế chương trình một ngành có rẽ nhánh thành nhiều chuyên ngành. Một chương trình được thiết kế cho một ngành chuyên sâu không rẽ nhánh có thể không cần thiết có các môn chọn, như chương trình Quản trị Du lịch của trường Central Colleges of the Philippines không có lựa chọn ngay cả đối với Ngoại ngữ, sinh viên chỉ được học tiếng Tây Ban Nha. Tương tự như vậy trong chương trình Quản trị Du lịch của trường University of

Technology MARA của Malaysia hầu như không có môn chọn, nhưng đối với ngoại ngữ sinh viên được chọn một trong hai ngôn ngữ là Pháp và Nhật. Tóm lại đối với ngành Quản trị Du lịch nói chung các chương trình đều hướng tới việc đào tạo người lao động biết sử dụng thêm ít nhất một ngoại ngữ ngoài tiếng Anh như tiếng Pháp, Tây Ban Nha, Hoa, Nhật. Dù người học ngành Quản trị Du lịch không nhằm mục tiêu trở thành hướng dẫn viên Inbound, ngoại ngữ vẫn là công cụ cần thiết để hiểu

thị trường và khách hàng cũng như đối với người thiết kế tour, marketing tour, điều hành tour.

Về các môn chuyên ngành trong phần giáo dục chuyên nghiệp, chương trình của trường SIAM có những môn học mới cho thấy sự cập nhật theo kịp sự phát triển của ngành du lịch trên thế giới mà trong chương trình của trường Hoa Sen hầu như chưa được đưa vào. Đó là các môn Logistics for Tourism Industry, ASEAN in the Modern World và các môn liên quan chuyên ngành đã liệt kê trong bảng 5.

4. Cải tiến chương trình đào tạo tăng lợi thế cạnh tranh cho sinh viên tốt nghiệp – trường hợp chương trình của Trường Đại học Hoa Sen

Khi Thỏa thuận MRA-TP được thực thi, sinh viên tốt nghiệp ngành QTDVDL&LH sẽ phải cạnh tranh trên thị trường lao động liên quốc gia. Thái Lan vốn là quốc gia rất phát triển về du lịch trong khối ASEAN, cũng là một trong 10 quốc gia mà người học Việt Nam có thể lựa chọn để học ngành Quản trị Du lịch (bachelorstudies.com, 2016). Cải tiến chương trình ngoài việc tạo điều kiện cho sinh viên tốt nghiệp tăng năng lực cạnh tranh còn góp phần tăng năng lực cạnh tranh cho bản thân cơ sở đào tạo thực hiện chương trình đó. Kết quả so sánh chương trình cho thấy hai hướng cải tiến chủ yếu là đa dạng hóa các Ngoại ngữ và cập nhật kiến thức mới về sản phẩm du lịch.

Với chương trình của trường Hoa Sen, số tín chỉ đã quá nhiều nên buộc phải có sự lựa chọn thay thế môn học. Nếu muốn đưa vào chương trình hai môn Logistics for Tourism Industry và ASEAN in the Modern World có thể thay chúng vào vị trí của môn

Toán cao cấp và Xác suất thống kê. Trong chương trình của trường Hoa Sen có môn Phát triển sản phẩm mới, có thể chỉnh sửa đề cương môn học để đưa vào các nội dung cụ thể đối với một số sản phẩm mới hoặc thay thế những môn Quản trị chiến lược và các môn học về Quản trị Khách sạn bằng các môn trong bảng 5.

Về các môn ngoại ngữ: việc đa dạng các môn Ngoại ngữ là khá dễ dàng vì trường có thể không tổ chức các lớp học để sinh viên tự chọn Ngoại ngữ mà họ thích và tham gia học ở các cơ sở khác. Tại TP. Hồ Chí Minh có khá nhiều Trung tâm dạy tiếng Hoa, Nhật, Hàn để người học lựa chọn.

Kết luận

Như những phân tích trong bài viết này hai hướng cần cải tiến là đa dạng ngoại ngữ và cập nhật những kiến thức mới theo sự phát triển của ngành du lịch. So sánh chương trình của trường Hoa Sen và SIAM cho thấy khác biệt trong danh mục môn học chuyên ngành khá lớn. Những môn học nên đưa vào thay thế những môn hiện có trong chương trình của trường Hoa Sen được đề xuất nhằm tăng tính hấp dẫn của chương trình. Chương trình chỉ là một thành phần trong quy trình đào tạo. Để chương trình đạt được thành công như mong đợi còn đòi hỏi phải cải tiến các thành phần khác tham gia trong quy trình như năng lực của đội ngũ giảng viên, cơ sở vật chất phục vụ đào tạo, giáo trình, phương pháp dạy và học và cả tinh thần thái độ học tập của sinh viên. Tổ chức thực hiện cải tiến chương trình và tổ chức đào tạo theo chương trình như thế nào là những vấn đề cần được nghiên cứu tiếp theo.

Innovating university tourism curriculum to meet the challenge of free labour movement in ASEAN

- Vo Sang Xuan Lan
- Doan Thi My Hanh

Hoa Sen University

ABSTRACT:

In order to encourage cooperation in many aspects within the area, on August 9, 2016, the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) officially announced Mutual Recognition Arrangement on Tourism Professionals (MRA-TP). As such, from then the tourism labour forces of member countries have more job opportunities but also face more challenges because of competition within the area.

In this context, training tourism labour force becomes a challenge and thus requires innovations to adapt to important changes in the labour market. This paper focusses on analyzing several university tourism programmes at the undergraduate level in Singapore, Malaysia, Thailand, etc. in order to suggest improvements for tourism programmes in Vietnam, which can assist Vietnamese labour force in integrating into the area.

Keywords: ASEAN, free labour movement, tourism, travel, university programmes

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Thông tư số 07/2015/TT-BGDĐT ký ngày 16 tháng 04 năm 2015, ban hành quy định về khối lượng kiến thức tối thiểu, yêu cầu về năng lực mà người học đạt được sau khi tốt nghiệp đối với mỗi trình độ đào tạo của giáo dục đại học và quy trình xây dựng, thẩm định, ban hành chương trình đào tạo trình độ đại học, thạc sĩ, tiến sĩ.
- [2]. Chương trình đào tạo ngành Quản trị Dịch vụ Du lịch và lữ hành Trường Đại học Hoa Sen truy cập ngày 20/9/2016
- [3]. <http://nnvhh.hoasen.edu.vn/chuong-trinh-dao-tao/he-dai-hoc/khoa-2015-2019html>
- [4]. Chương trình đào tạo ngành Quản trị Dịch vụ Du lịch và lữ hành Trường Đại học Văn Lang truy cập ngày 22/9/2016
- [5]. <http://dhdhlanlang.edu.vn/%C4%90%C3%A0o%ot%E1%BA%A1o/tabid/58/Default.aspx>
- [6]. Chương trình đào tạo ngành Quản trị Dịch vụ Du lịch và lữ hành Trường Đại học Kinh Tế TP. HCM truy cập ngày 22/9/2016
- [7]. http://ueh.edu.vn/images/upload/editor/CTDT_QTDVDL&LH_final.pdf
- [8]. International Program in Hotel & Tourism Management, Siam University, truy cập ngày 16/9/2016 <http://www.interhotelsiam.edu.net/>
- [9]. Bachelor Degree Programme, Tourism Management, Prince of Songkla at Phuket, truy cập ngày 11/12/2016 <http://www.fht.psu.ac.th/fht/images/files/BBA/ToursimeCoursesTRM57-58.pdf>

- [10]. Bachelor of Arts in Tourism Management, Programme Structure of Limkokwing University, truy cập ngày 16/9/2016
- [11]. https://www.limkokwing.net/malaysia/academic/courses_details/bachelor_of_arts_hons_in_tourism_management
- [12]. Bachelor of Sciences in Tourism Management, Programme Structure of Universiti Teknologi MARA, truy cập ngày 16/9/2016
- [13]. <http://fhtm.uitm.edu.my/V1/programmes/undergraduate/department-of-tourism-management/b-sc-hons-tourism-management-.html>
- [14]. Bachelor of Science in Tourism Management, The Central Colleges of the Philippines truy cập ngày 16/9/2016
- [15]. [http://www.bachelorstudies.com/Bachelor-of-Science-\(BSc\)-Tourism-Management/Philippines/CCP/](http://www.bachelorstudies.com/Bachelor-of-Science-(BSc)-Tourism-Management/Philippines/CCP/)